

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
“УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ”

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Збірник тез доповідей
XII Всеукраїнської науково-практичної конференції
(12-13 листопада 2009 р.)

У 2 томах

Том 1

Суми
ДВНЗ “УАБС НБУ”
2009

*Г.Т. Карчева, канд. екон. наук,
Національний банк України, м. Київ*

БАНКІВСЬКА КРИЗА В УКРАЇНІ: ЗМІНА ТЕНДЕНЦІЙ

Прийнято вважати, що каталізатором фінансової кризи в Україні є світова фінансова криза. Однак слід звернути увагу на те, що протягом останніх років, які передували банківській кризі, в умовах низького рівня капіталізації, “кредитного буму”, надвисоких темпів зростання обсягів діяльності банків та масштабних запозичень на зовнішніх ринках, ризики у діяльності банків стрімко зростали, насамперед кредитний, валютний ризик та ризик ліквідності. Банківська система України демонструвала одні з найвищих темпів зростання порівняно з іншими країнами колишнього Радянського Союзу.

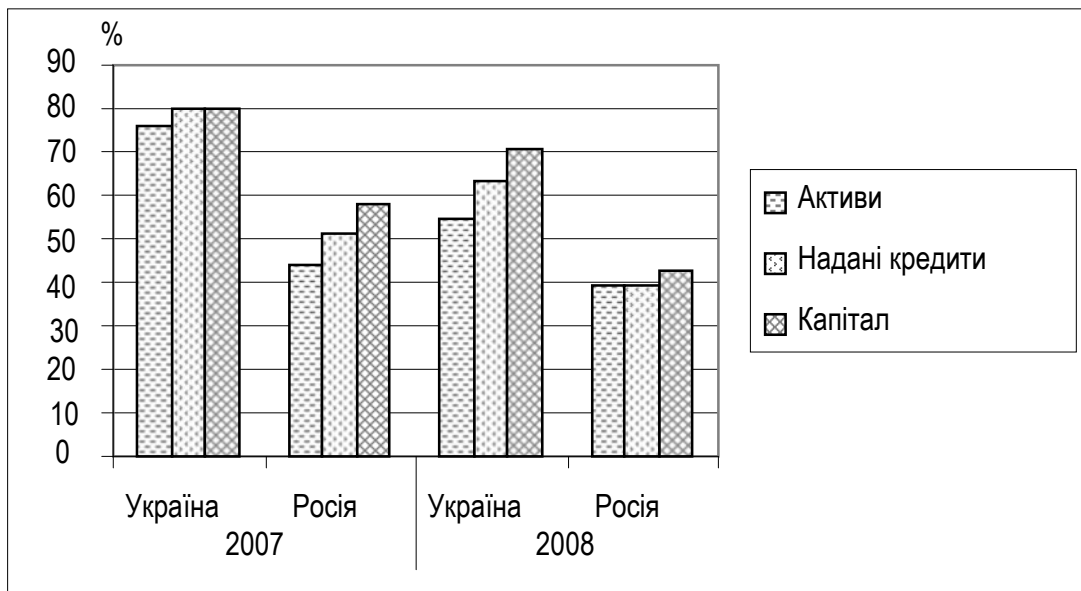

Рис. 1. Темпи приросту показників розвитку банківських систем України та Росії у 2007-2008 рр.

Вжиття Національним банком України антикризових заходів з метою зменшення негативного впливу фінансової кризи дозволило не допустити зупинення платіжної системи, підтримати ліквідність банківської системи в умовах відтоку коштів клієнтів та ускладнення залучення коштів на міжбанківському ринку з зовнішніх фінансових ринках, а також зберегти дієздатною платіжно-розрахункову систему і здійснювати кредитування життєво важливих об'єктів.

Починаючи з березня намітився певний перелом у банківській кризі в Україні. Про окремі ознаки стабілізації банківської системи свідчить таке:

- зростання частки високоліквідних коштів з початку року з 7,5 % на 01.03.2009 до 8,7 % на 01.10.2009;
- підвищення рівня капіталізації. З початку року норматив адекватності регулятивного капіталу підвищився з 14,01 до 15,21 %. Очікується подальше збільшення капіталу банків, оскільки банки продовжують виконувати програми капіталізації, розроблені за результатами діагностичного обстеження, та програми фінансового оздоровлення у зв'язку з отриманням кредитів рефінансування;
- практично призупинився відтік коштів клієнтів, що має позитивно позначитися на ліквідності банків;
- почало відновлюватися кредитування економіки, найближчим часом очікується відновлення кредитування фізичних осіб;

Період фінансової кризи в Україні характеризувався посиленням ролі державних банків у банківській системі, суттєвим збільшенням участі держави як в капіталі державних банків (Укресімбанк та Ощадбанк). Так і у зв'язку з капіталізацією 3 банків з участю держави (Укргазбанк, Родовід банк, банк “Київ”). Частка держави збільшилася з 5,3 до 25 %.

Незважаючи на певні ознаки стабілізації в банківській системі, значними залишаються загрози для стабільності банків України як внутрішнього характеру у зв'язку з різким погіршення якості активів та зростанням кредитного ризику (частка проблемних кредитів з початку року зросла з 3,8 до 9,7 %), збитків у діяльності банків (20,9 млрд. грн.), так і зовнішнього, пов'язаного з макроекономічною нестабільністю у зв'язку з високим рівнем інфляції, безробіття, структурними диспропорціями, невизначеністю валютного курсу, складним фінансовим станом позичальників та неспроможністю погашення ними кредитів тощо.

Міжнародна фінансова криза поставила питання про необхідність масштабної реформи банківського сектора. З метою упередження повторення фінансових криз Групою 20 розглядаються питання обмеження залежності банків від залученого капіталу, збільшення акціонерного капіталу (“капітальної подушки”), пулу ліквідних активів, посилення відповідальності фінансових компаній за ризик.